

U 5/2008 rd

Statsrådets skrivelse till Riksdagen om ett förslag till rådets beslut (förstärkning av Eurojust och ändring av beslutet av 2002 om inrättande av Eurojust för att stärka kampen mot grov brottslighet)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen ett förslag från Slovenien, Frankrike, Tjeckien, Sverige, Spanien, Belgien, Polen, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Slovakien, Estland, Österrike och Portugal av den 7 januari 2008 till rådets

beslut om förstärkning av Eurojust och om ändring av rådets beslut 2002/187/RIF om inrättande av Eurojust för att stärka kampen mot grov brottslighet, ändrat genom rådets beslut 2003/659/RIF.

Helsingfors den 21 februari 2008

Justitieminister *Tuija Brax*

Överdirektör Jarmo Littunen

JUSTITIEMINISTERIET

PROMEMORIA

EU2008/0499

UTKAST TILL RÅDETS BESLUT OM FÖRSTÄRKNING AV EUROJUST**1 Allmänt**

Slovenien, Frankrike, Tjeckien, Sverige, Spanien, Belgien, Polen, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Slovakien, Estland, Österrike och Portugal har den 7 januari 2008 med beaktande av fördraget om Europeiska unionen, särskilt artiklarna 31 och 34.2 c, lagt fram ett utkast till rådets beslut om förstärkning av Eurojust och om ändring av rådets beslut 2002/187/RIF om inrättande av Eurojust för att stärka kampen mot grov brottslighet, ändrat genom rådets beslut 2003/659/RIF. Utkastet ingår i dokumentet 5037/08 COPEN 1 EUROJUST 1 EJN 1.

De ovan nämnda medlemsstaterna har dessutom lagt fram ett utkast till ändring av den gemensamma åtgärden av 1998 om det europeiska rättsliga nätverket. Initiativet ingår i dokumentet 5039/08 COPEN 3 EUROJUST 3 EJN 3. Eftersom utkastet inte innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, är meningen att informera riksdagen särskilt om det.

2002 års Eurojustbeslut

Målen för beslutet från 2002 (nedan 2002 års Eurojustbeslut) är att främja och förbättra samordningen mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter av utredningar och åtal som berör två eller flera medlemsstater och som rör brottsliga beteenden i samband med grov organiserad brottslighet, och att förbättra och stödja samarbetet mellan dessa myndigheter i samband med rättslig hjälp och utlämning. Beslutet trädde i kraft den 6 mars 2002. Av orsaker som hänför sig till finansieringen av Eurojust ändrades beslutet 2003 med anledning av rådets förordning med budgetförordning för Europeiska gemenskapernas allmänna budget.

2002 års Eurojustbeslut innehåller bestämmelser om Eurojusts mål och uppgifter, sammansättning, kollegiets och de nationella medlemmarnas befogenheter, utbyte av in-

formation och behandling av och skydd för personuppgifter. Eurojust fungerar genom sina nationella medlemmar och som ett kollegium, som består av nationella medlemmar. Kollegiet har t.ex. gett rekommendationer om behörighetskonflikter mellan medlemsstaternas myndigheter och om vilken av flera arresteringsorder som gäller samma person som ska verkställas. Kollegiets beslut binder inte medlemsstaterna, men de har hittills godkänts. Inom kollegiet finns också 15 arbetsgrupper. En företrädare från åklagarväsendet har sedan Eurojust inrättades varit Finlands nationella medlem i enheten. Mandatperioden för en medlem är två år, och perioden har kunnat förlängas med ytterligare två år. I Finland har en företrädare för polisförvaltningen varit biträdande medlem för den nationella medlemmen och vid behov ersatt den nationella medlemmen. Finland har också utsett en kontaktperson när det gäller terrorism och en företrädare vid den datasekretessmyndighet vid Eurojust som övervakar användningen av personuppgifter.

Eurojusts verksamhet har stabiliserats efter inrättandet. Antalet ärenden som behandlas har ökat år från år. T.ex. behandlade Eurojust 771 fall 2006. Det totala antalet ärenden hade ökat med 31 % från föregående år. Finland har ännu inte vidtagit alla de åtgärder som 2002 års Eurojustbeslut förutsätter. Meningen är att till riksdagen inom kort ska överlämnas en regeringsproposition om genomförande av Eurojustbeslutet fullt ut.

Det föreslagna nya beslutet

Syftet med det förslag till beslut som nu har lagts fram är att ytterligare förstärka Eurojusts roll som ett organ som samordnar förundersökning och åtal i fråga om grov gränsöverskridande brottslighet. Det föreslås att Eurojusts sammansättning och de nationella medlemmarnas roll förstärks. Det föreslås också att det inrättas en särskild enhet för behandling av brådskande fall ("emer-

gency cell"). De nationella medlemmarna föreslås bli tilldelade vissa minimibefogenheter. Enligt förslaget utvidgas också de nationella medlemmarnas rätt att få information och effektiviseras utbytet av information mellan Eurojust och medlemsstaterna och de nationella medlemmarna. Förslaget ålägger dessutom varje medlemsstat att inrätta ett nationellt samordningssystem för att förbättra informationen mellan Eurojust och medlemsstaterna. I förslaget ingår dessutom bestämmelser om närmare förbindelser mellan Eurojust och de övriga samarbetsorganen, bl.a. Europol och det europeiska rättsliga nätverket (EJN). I förslaget regleras dessutom Eurojusts förbindelser med tredjestater.

Det föreslås inte några betydande ändringar i bestämmelserna om Eurojusts uppgifter. Enligt förslaget kan Eurojust dock vid sidan av sina nuvarande uppgifter, när den agerar genom sina berörda nationella medlemmar, genom en motiverad begäran uppmana de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna att vidta särskilda utredningsåtgärder eller åtgärder med anledning av åtal. Det föreslås också att bestämmelsen om kollegiets uppgifter kompletteras. Kollegiet ska bl.a. kunna ge rekommendationer om hur behörighetskonflikter ska lösas.

Behovet av initiativet har främst motiverats med att Eurojusts funktionsförmåga i dag är otillräcklig på grund av det ständigt ökande antalet mål. Enligt initiativtagarna är problemet främst att Eurojust inte tillräckligt snabbt har kunnat reagera på framställningar som gällt det straffrättsliga samarbetet och inte heller kunnat få den information som den behöver för sin verksamhet.

2 Huvudsakligt innehåll

Det föreslagna beslutet består av tre artiklar. Artikel 1 innehåller 26 punkter om de artiklar i 2002 års Eurojustbeslut som föreslås bli ändrade och/eller ersatta. I artikel 2 ingår en sedvanlig bestämmelse om att medlemsstaterna ska ändra sin nationella lagstiftning så att den stämmer överens med beslutet. Artikel 3 innehåller en bestämmelse om ikraftträdande.

För att göra det föreslagna beslutet mer överskådligt har man upprättat ett engelsk-

språkigt arbetsdokument över initiativet, som innehåller 2002 års beslut i den form som det har efter den föreslagna ändringen. I denna promemoria behandlas förslaget enligt artikelnumreringen i arbetsdokumentet, som också kommer att läggas till grund för behandlingen av beslutet i rådets arbetsgrupp.

Artikel 1: de artiklar i 2002 års Eurojustbeslut som ska ändras och/eller ersättas

Artiklarna 1—5

Artiklarna 1, 3 och 5 i 2002 års Eurojustbeslut föreslås inte bli ändrade. Artiklarna innehåller bestämmelser om inrättandet av Eurojust och dess rättskapacitet, mål och uppgifter.

Artikel 2 i det föreslagna beslutet innehåller en bestämmelse om Eurojusts sammansättning. På samma sätt som enligt 2002 års beslut ska Eurojust bestå av en nationell medlem från varje medlemsstat, som enligt punkt 1 kan vara åklagare, domare eller polistjänsteman med motsvarande behörighet. Enligt punkt 2 ska den nationella medlemmen ha en suppleant och en biträdande medlem. Den nationella medlemmen, eller, i dennes frånvaro, suppleanten, ska vara skyldig att ha sin ständiga arbetsplats vid Eurojusts säte. Enligt 2002 års Eurojustbeslut var det inte obligatoriskt att utse en suppleant, och inte heller någon biträdande medlem behövde utses. Till artikel 2 har också fogats nya 3—5 punkter, som inte fanns i 2002 års Eurojustbeslut. Enligt punkt 3 ska suppleanten ersätta den nationella medlemmen. Också en biträdande medlem får ersätta den ordinarie medlemmen. För att kunna ersätta den nationella medlemmen ska suppleanten och den biträdande medlemmen uppfylla kriterierna i punkt 1. Enligt punkt 4 ska Eurojust också vara kopplat till ett nationellt samordningssystem i enlighet med artikel 12. Driftskostnaderna för detta system ska täckas av Eurojusts budget i enlighet med artikel 33. Punkt 5 gör det möjligt för Eurojust att utstationera sambandspersoner i tredjeländer.

Artiklarna 3—5 innehåller bestämmelser om Eurojusts mål, behörighet och uppgifter. Inga ändringar föreslås i artiklarna 3 och 5. Artikel 4.1 föreslås bli ändrad så att det hän-

visas till de brott och överträdelser som alltid hör till Europol's behörighet och andra överträdelser som begås i samband med dem. Till skillnad från vad som är fallet i 2002 års Eurojustbeslut räknar man inte upp andra brott som hör till Eurojusts behörighet. Ändringen beror på att Europol's behörighet i dag till stor del omfattar också de brott som nämns i artikel 4.1 b i 2002 års Eurojustbeslut.

Artiklarna 5a–10

I artikel 5a finns en ny bestämmelse om en krissamordningscell som inrättas för bråds-kande fall ("emergency cell"). I punkt 1 i artikeln åläggs Eurojust att inrätta en särskild krissamordningscell för att kunna utföra sina uppgifter i krissituationer. Enligt punkt 2 ska krissamordningscellen bestå av en företrädare per medlemsstat. Företrädaren kan vara antingen den nationella medlemmen, hans eller hennes suppleant eller en biträdande medlem som har rätt att ersätta den nationella medlemmen. Krissamordningscellen ska kunna kontaktas och vara i stånd att agera dygnet runt sju dagar i veckan. Om i bråds-kande fall en framställning om rättsligt samarbete behöver verkställas samtidigt i flera medlemsstater, får enligt punkt 3 den behöriga myndigheten översända den till krissamordningscellen genom sin medlemsstats företrädare i krissamordningscellen. Den berörda medlemsstatens företrädare ska översända framställningen för verkställighet till de behöriga myndigheterna i de medlemsstater framställningen gäller. När det inte är möjligt att tillräckligt snabbt fastställa vilken myndighet som är behörig, får medlemmen i krissamordningscellen själv verkställa framställningen. I punkt 4 sägs att företrädaren i krissamordningscellen ska kunna utnyttja de befogenheter den nationella medlemmen tilldelas enligt artikel 9a. Enligt punkt 5 ska Eurojust garantera att de nationella myndigheterna utan svårighet och vid varje tidpunkt kan kontakta krissamordningscellen direkt.

Artiklarna 6 och 7 innehåller bestämmelser om Eurojusts uppgifter som utförs genom dess nationella medlemmar (artikel 6) och genom kollegiet (artikel 7). Artikel 6.1 a i—v motsvarar de motsvarande bestämmelserna i 2002 års beslut. Som ett tillägg föreslås det

att Eurojust när den agerar genom sina nationella medlemmar genom en motiverad begäran ska kunna uppmana de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna att vidta särskilda utredningsåtgärder och vidta andra åtgärder med anledning av utredningen eller åtalet. Led g har också ändrats så att Eurojust i händelse av otillräckligt verkställande av en framställning om rättslig hjälp också får be den behöriga rättsliga myndigheten göra en kompletterande utredning. Till artikel 7, som gäller kollegiets behörighet, har fogats en punkt 2, där det sägs att när två eller flera nationella medlemmar inte är ense om hur man ska lösa ett fall av behörighetskonflikt, ska kollegiet avge ett icke-bindande yttrande om hur fallet bör lösas. Enligt punkt 3 får de ansökande behöriga myndigheterna rapportera till Eurojust om eventuella svårigheter beträffande verkställandet av en begäran om rättsligt samarbete och be kollegiet utfärda ett icke-bindande yttrande om hur fallet bör lösas. Enligt punkt 4 får kollegiet, på begäran av de behöriga myndigheterna, besluta att utgifterna för en gemensam utredningsgrupp som inrättas enligt artikel 13 i 2000 års konvention om rättslig hjälp ska betraktas som driftsutgifter för Eurojust.

I artikel 8 ingår en skyldighet att informera Eurojust om ett beslut om att inte bevilja en sådan framställning som avses i artikel 6.1 a, 6.1 g, 7.1 a, 7.2 eller 7.3

Enligt artikel 9.1 är mandatperioden för de nationella medlemmarna i Eurojust fyra år. Perioden kan förlängas. Den nationella medlemmen ska inte kunna avlägsnas före mandatperiodens slut utan att rådet informeras, med angivande av skälen. När en nationell medlem är ordförande eller vice ordförande för Eurojust ska dennes mandatperiod åtminstone vara tillräcklig lång för att uppdraget ska kunna fullgöras tills det löper ut.

I artikel 9.4 sägs att den nationella medlemmen i Eurojust ska ha tillgång till nationella kriminalregister, register över gripna personer, utredningsregister, DNA-register och andra register som innehåller information som medlemmen behöver för att kunna sköta sina uppgifter. Den nationella medlemmen ska ha åtminstone lika omfattande tillgång till registren i fråga som en åklagare,

en domare eller en polistjänsteman med likvärdig behörighet har enligt nationell lag.

Artikel 9a innehåller en bestämmelse om den nationella medlemmens befogenheter. Enligt punkt 1 är utgångspunkten att varje medlemsstat ska fastställa de befogenheter den tilldelar sin nationella medlem. De ska dock åtminstone omfatta följande befogenheter. Medlemmen ska för det första kunna ta emot, översända, förbereda verkställighet av, lämna tilläggsinformation i samband med och övervaka verkställandet av framställningar om rättsligt samarbete. Befogenheterna gäller instrument som antagits enligt avdelning VI i unionsfördraget, även sådana instrument som ger verkan åt principen om ömsesidigt erkännande. För det andra ska medlemmen ha befogenheter att förbereda inrättandet av och delta i gemensamma utredningsgrupper när det gäller den egna medlemsstaten. För det tredje ska medlemmen kunna utföra alla uppgifter som utförs av de behöriga myndigheterna i samband med arbetsregistren för analysändamål vid Europol. I punkt 2 bestäms om de uppgifter som nationella medlemmar, i samförstånd med en nationell myndighet eller på begäran av denna och från fall till fall, ska kunna utöva. Till befogenheterna hör att utfärda och tillhandahålla framställningar om rättsligt samarbete, ge order om husrannsakan och beslag och att bemyndiga och samordna kontrollerade leveranser. Enligt punkt 3 ska nationella medlemmar, i brådskande fall och när det inte är möjligt att tillräckligt snabbt fastställa vilken nationell myndighet som är behörig, kunna bemyndiga och samordna kontrollerade leveranser. I punkt 4 sägs att de framställningar som avses i punkt 1 a ska i första rummet alltid göras av en behörig nationell myndighet. När en nationell medlem i Eurojust har utövat befogenheter ska den behöriga myndigheten omgående underrättas (punkt 5). Enligt punkt 6 behöver en medlemsstat inte tilldela den nationella medlemmen en eller flera av de befogenheter som föreslås i punkterna 1, 2 och 3 och i artikel 5a.3 när konstitutionella regler om fördelningen av befogenheter mellan åklagare och domare gör det omöjligt. Den nationella medlemmen ska då åtminstone vara behörig att göra en framställning till

den nationella myndighet som är behörig att utöva sådana befogenheter.

I artikel 10 bestäms om kollegiets sammansättning. Kollegiet ska bestå av de nationella medlemmarna. I punkt 2 finns en bestämmelse om att rådet ska godkänna Eurojusts arbetsordning. Artikel 11, där det bestäms att kommissionen ska delta i Eurojusts verksamhet, föreslås inte bli ändrad.

Artiklarna 12—13a

I artikel 12 åläggs medlemsstaterna att inrätta nationella samordningssystem. Varje medlemsstat ska utse en eller flera nationella kontaktpersoner för systemet för att bl.a. säkerställa samordning av det arbete som utförs av de nationella kontaktpersonerna för Eurojust, de nationella kontaktpersonerna för frågor som rör terrorism och den nationella kontaktpersonen för det europeiska rättsliga nätverket (punkterna 1 och 2). De nationella kontaktpersonerna ska behålla sin ställning enligt nationell rätt (punkt 3). En av de nationella kontaktpersonerna ska vara ansvarig för att det nationella samordningssystemet fungerar (punkt 4). I punkt 5 finns bestämmelser om uppgifterna för det nationella samordningssystemet för Eurojust. Systemet ska vara kopplat till Eurojusts ärendehanteringssystem och biträda Eurojust när det gäller att fastställa om ett ärende bör behandlas av Eurojust eller av EJN. Systemet ska också underlätta Eurojusts verksamhet när det gäller att upprätthålla kontakter med och säkerställa informationen till medlemsstaten, särskilt vid fastställandet av behöriga myndigheter. Det nationella samordningssystemet ska också upprätthålla närmare förbindelser med den nationella Europolnheten. Förbindelserna mellan den nationella medlemmen och de nationella kontaktpersonerna ska inte utesluta direkta förbindelser mellan den nationella medlemmen och de behöriga nationella myndigheterna (punkt 6). Beslutet ska inte heller i övrigt påverka de direkta kontakterna mellan de behöriga myndigheterna (punkt 7). Utgifterna för det nationella samordningssystemet för Eurojust ska kunna betraktas som driftsutgifter för Eurojust (punkt 8).

Artikel 13 innehåller en bestämmelse om utbyte av information mellan medlemsstaterna och de nationella medlemmarna. Punkterna 1 och 2 motsvarar huvudsakligen de motsvarande bestämmelserna i 2002 års Eurojustbeslut. Enligt punkt 3 ska artikeln inte påverka andra förpliktelser angående överförande av information till Eurojust, såsom rådets beslut 2005/671/RIF angående terroristbrott. Enligt punkt 4 ska medlemsstaterna se till att nationella medlemmar informeras om inrättandet av en gemensam utredningsgrupp. I punkt 5 utsträcks informationsskyldigheten till alla brottsutredningar som berör tre eller flera stater av vilka två eller flera är medlemsstater och som faller under Eurojusts ansvarsområde, i den utsträckning det är nödvändigt för att Eurojusts uppgifter ska kunna utföras. I punkt 6 sägs att medlemsstaterna som ett första steg ska genomföra informationsskyldigheten enligt punkt 5 när det gäller de fall som anges i punkten. Förteckningen upptar tolv brottstyper, inbegripet olaglig narkotikahandel, människohandel och olaglig vapenhandel, olaglig handel med kärnavfall, olaglig handel med konstföremål, handel med mänskliga organ, penningtvätt och penningförfalskning och terrorism, miljöbrott och andra former av organiserad brottslighet. Restriktionerna i fråga om vissa brott upphör tre år efter det att tiden för genomförandet av beslutet har gått ut (punkt 7). Enligt punkt 8 ska de nationella medlemmarna informeras om alla framställningar om rättsligt samarbete som översänts i fall som berör minst tre stater av vilka två eller flera är medlemsstater i EU. Under samma förutsättningar ska det också informeras om alla kontrollerade leveranser och hemliga utredningar och om varje vägran att efterkomma framställningar om rättsligt samarbete, och om framställningar som härrör från en icke-medlemsstat, om det framgår att dessa framställningar utgör en del av en utredning som omfattar andra framställningar som den berörda icke-medlemsstaten har skickat till minst två medlemsstater. Enligt punkt 9 ska de behöriga myndigheterna dessutom förse den nationella medlemmen med eventuell annan information som den nationella medlemmen anser nödvändig för att kunna sköta sina uppgifter.

I punkt 10 sägs att informationen ska överlämnas till Eurojust på ett strukturerat sätt.

Det föreslås att till beslutet fogas en 13a artikel, där det förutsätts att Eurojust på eget initiativ förser de behöriga nationella myndigheterna med återkoppling om resultaten av informationsbehandlingen, inbegripet förekomsten av kopplingar till fall som redan finns lagrade i ärendehanteringssystemet. Dessutom ska Eurojust när en behörig nationell myndighet anmodar Eurojust att förse den med information översända informationen inom den tidsfrist som den myndigheten begär.

Artiklarna 14—25

Artiklarna 14—25 i 2002 års Eurojustbeslut innehåller bestämmelser om behandling av personuppgifter, restriktioner för behandling av personuppgifter, index över uppgifter som rör utredningar, personuppgiftsombud, rätten att få tillgång till personuppgifter, rättelse och utplåning av personuppgifter, tidsfrister för bevarande av och datasäkerhet för personuppgifter, en gemensam tillsynsmyndighet samt ansvar och sekretess. Bestämmelserna är i huvudsak oförändrade. Det föreslås att det index över uppgifter som rör utredningar som nämns i artikel 14.4 och i andra bestämmelser i 2002 års beslut ändras till ett ärendehanteringssystem. Ärendehanteringssystemet ska möjliggöra åtkomst också på nationell nivå. Det föreslås dessutom att artikel 15 ändras så att när personuppgifter behandlas i enlighet med artikel 14.1, får Eurojust behandla personuppgifter om enskilda personer som är föremål för en brottsutredning eller är åtalade för brott som hör till Eurojusts behörighet. Det föreslås vidare att till de personuppgifter enligt artikel 15 ovan som Eurojust får behandla med stöd av punkt 1 i artikel 14, som gäller behandling av personuppgifter, fogas telefonnummer, fordonregistreringsuppgifter, e-postkonton, uppgifter angående telefon- och e-posttrafik, DNA-uppgifter och fotografier.

Artiklarna 26—27ter

Artiklarna innehåller nya bestämmelser om Eurojusts förbindelser med partner och tred-

jestater, om sambandspersoner som ska utstationeras i tredjestater och om skadeståndsansvar. Enligt artikel 26.1a ska medlemsstaterna se till att kollegiet kan öppna ett Europolarbetsregister för analysändamål och att kollegiet får delta i verksamheten. Dessutom föreslås det att Eurojusts och EJN:s förbindelser intensifieras. Enligt förslaget ska Eurojust ha tillgång till centraliserad information från EJN. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 13, som gäller utbyte av information med medlemsstaterna och mellan de nationella medlemmarna, ska kontaktpunkterna för EJN informera Eurojust om fall som omfattar två medlemsstater och som faller under Eurojusts behörighetsområde. Skyldigheten att informera gäller också i fall där det är sannolikt att behörighetskonflikter kommer att uppstå, och i fall av vägran att efterkomma framställningar som grundar sig på EU:s rättsakter om straffrättsligt samarbete. EJN ska också informera Eurojust om alla fall som omfattas av Eurojusts behörighetsområde och som berör minst tre medlemsstater. Det föreslås också att EJN:s sekretariat ska utgöra en del av Eurojusts sekretariat. Det ska dock utgöra en separat enhet och utöva sina funktioner självständigt. Driftkostnaderna för EJN ska kunna betraktas som driftsutgifter för Eurojust, och Eurojusts medlemmar ska kunna bjudas in till EJN:s möten. Också sekretariaten för andra nätverk föreslås utgöra en del av Eurojusts sekretariat. I artikel 26 ingår också bestämmelser om ett intensifierat samarbete mellan Eurojust och Frontex, Sitcen och Interpol samt Världstullorganisationen. Enligt artikel 26a får Eurojust utstationera sambandspersoner i en tredjestat för att underlätta det rättsliga samarbetet. I artikel 27a föreslås det att Eurojust också ska samordna verkställandet av framställningar om rättsligt samarbete från tredjestater när dessa framställningar är delar av samma utredning och måste verkställas i minst två medlemsstater.

Artikel 27b innehåller en bestämmelse om skadeståndsansvar. Enligt den ska Eurojusts avtalsrättsliga ansvar regleras av den lagstiftning som är tillämplig på avtalet i fråga. Vad beträffar utomobligatoriskt ansvar ska Eurojust, oberoende av allt eventuellt ansvar enligt artikel 24, ersätta varje skada som har

vållats av Eurojusts kollegium eller personal under tjänsteutövning. Ansvaret gäller även skador som vållas av en nationell medlem, utom när denne agerar på grundval av de befogenheter som tilldelats enligt artikel 9a. Den skadelidande ska ha rätt att kräva att Eurojust avstår från en åtgärd. Det föreslås också i artikeln att den behöriga domstolen i tvister som rör Eurojusts ansvar enligt artikeln ska fastställas med hänvisning till rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (den s.k. Bryssel I-förordningen).

Artiklarna 28—41

Artiklarna innehåller bestämmelser om Eurojusts organisation och budget, informationen mellan EU:s institutioner och Eurojust och om en övergångstid och verkan.

Punkt 1 i artikel 33, som gäller ekonomi, är oförändrad. Enligt punkten ska löner och arvoden för de nationella medlemmarna och deras biträdande medlemmar betalas av deras ursprungsstater. När de nationella medlemmarna, suppleanterna och de biträdande medlemmarna samt personer inom Eurojusts nationella samordningssystem agerar inom ramen för Eurojusts uppdrag, ska utgifterna i samband med detta enligt den nya punkt 2 i artikel 33 i det föreslagna beslutet anses som driftsutgifter i den mening som avses i artikel 41.3 i fördraget.

3 Konsekvenser för lagstiftningen i Finland

I Finland finns det inte i dag någon gällande speciallagstiftning om genomförandet av 2002 års Eurojustbeslut. Behörigheten för Finlands nationella medlem i Eurojust grundar sig på 3 § 3 mom. i lagen om allmänna åklagare (199/1997). Enligt momentet kan riksåklagaren för en viss tid bevilja en namn-given person som uppfyller behörighetskraven för häradsåklagare sådana åklagarbefogenheter som denne behöver för ett visst bestämt uppdrag. På basis av bestämmelsen har Finlands nationella medlem i Eurojust tillde-

lats särskilda åklagarbefogenheter för den tid personen agerar inom Eurojust.

Vid justitieministeriet bereds som bäst en proposition om genomförande av vissa bestämmelser i 2002 års Eurojustbeslut. Meningen är att föreslå att det stiftas en särskild lag där bl.a. befogenheterna för den nationella medlemmen bestäms så att medlemmen vid utförandet av sina uppgifter har samma befogenheter som statsåklagare enligt 7 § i lagen om allmänna åklagare. Till lagen fogas bl.a. bestämmelser om utlämnande av personuppgifter till Eurojust.

Det föreslagna beslutet är problematiskt med tanke på fördelningen av befogenheter mellan den åklagare som är nationell medlem och förundersökningsmyndigheterna, särskilt när det gäller tillgången till Europolarbetsregistret för analysändamål. Ny lagstiftning om den nationella medlemmens befogenheter behövs i det fallet att medlemmen med anledning av det föreslagna beslutet måste tilldelas mer omfattande befogenheter än vad Finlands nationella medlem har i egenskap av allmän åklagare.

När en främmande stat har begärt beslag eller kvarstad, ska beslutet underställas domstol (3 kap. 6 a § och 4 kap. 15 a § i tvångsmedelslagen, 450/1987). I den nationella lagen finns inga bestämmelser om kontrollerade leveranser. I den regeringsproposition som gäller lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994, nedan lagen om internationell rättshjälp) inbegrips kontrollerade leveranser i sådan annan rättshjälp enligt 1 § 2 mom. 6 punkten som behövs för behandlingen av straffrättsliga ärenden och som Finland kan lämna med anledning av en begäran om rättslig hjälp. I lagen finns inte några närmare bestämmelser om vilken myndighet som kan besluta om sådan rättslig hjälp, och i den nationella lagstiftningen ingår inte någon uttrycklig bestämmelse om kontrollerade leveranser. Vid en kontrollerad leverans övervakas t.ex. transporten av ett visst narkotikaparti från en plats A till en plats B under förundersökningen. I Finland är det i praktiken inte åklagaren utan den myndighet som utför förundersökningen, polisen eller tullen, som beslutar om att en sådan åtgärd ska vidtas. Lagstiftningen ställer dock inte några hinder för att Finlands natio-

nella medlem, som har åklagarbefogenheter, kunde ge tillstånd till kontrollerad leverans, om det enligt lagen om internationell rättshjälp finns förutsättningar för att lämna sådan rättslig hjälp.

Bestämmelserna om erhållande av information i det föreslagna beslutet förutsätter att lagstiftningen ses över även till den del den nationella medlemmen och Eurojusts rätt att få information föreslås bli utvidgad.

4 Ålands behörighet

Enligt 5 kap. 27 § 23 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket behörighet i fråga om förundersökning, verkställighet av domar och straff samt utlämning för brott.

5 Det föreslagna beslutets konsekvenser

Det föreslagna beslutet kunde effektivisera det straffrättsliga samarbetet mellan EU:s medlemsstaters rättsliga myndigheter i kampen mot grov gränsöverskridande brottslighet. Genom beslutet är det också möjligt att främja samordningen av brottsutredningar och åtal och att minska behörighetskonflikterna i sådana fall när samma brott kan behandlas i flera medlemsstater.

En tillgång till hela Europolarbetsregistret för analysändamål i den omfattning som föreslås kan bedömas försvaga analysverksamheten vid Europol, eftersom den kunde inverka negativt på de nationella polismyndigheternas beredskap att ge uppgifter till Europols datasystem. De föreslagna nya befogenheterna för Eurojust och för det nationella samordningssystemet kan dessutom bedömas kräva en ändring av den gällande Europolkonventionen.

Beslutet kan väntas ha ekonomiska konsekvenser för Eurojusts budget på grund av bestämmelserna om förstärkning av Eurojusts struktur och inrättandet av ett ärendehanteringssystem och den administrativa samordningen av EJN och de övriga nätverken samt de reformer som gäller datasystemen. De nya skyldigheterna att utse en suppleant och en biträdande medlem för den nationella medlemmen och att inrätta ett nationellt samord-

ningssystem kan leda till merkostnader för medlemsstaterna. Det är ännu inte möjligt att uppskatta hur stora dessa kostnader blir. Beloppet är beroende av hur smidiga lösningarna i det slutliga beslutet är och exakt hur kostnaderna fördelas mellan Eurojust och medlemsstaterna. Enligt vad som sagts ovan är utgångspunkten att medlemsstaterna ska betala lönerna till Eurojusts nationella medlemmar och de biträdande medlemmarna, på samma sätt som i dag. Kostnaderna för utförandet av Eurojusts uppgifter betraktas som driftsutgifter för Eurojust.

6 De övriga medlemsstaternas och institutionernas ståndpunkter

Rådet och parlamentet har ännu inte behandlat förslaget. Europol har 29.1.2008 avfattat en promemoria där man tar upp förslagets konsekvenser för Europols verksamhet, de strategiska och operativa följderna av de föreslagna ändringarna och de uppskattade rättsliga konsekvenserna.

7 Den nationella behandlingen av förslaget och behandlingen i EU

Förslaget har behandlats vid avdelningen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete i sektionen för rättsliga och inrikes frågor (sektion 7).

Behandlingen av förslaget inleddes i rådets (rättsliga och inrikes frågor) arbetsgrupp för straffrättsligt samarbete 8—9.1.2008. Under Sloveniens ordförandeskap har det reserverats flera mötesdagar för behandlingen av det föreslagna beslutet. Det kommande ordförandelandet Frankrike har meddelat att det har som mål att nå enighet om beslutet i höst.

8 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet förhåller sig positivt till att Eurojusts verksamhet utvecklas och effektiviseras. Eurojust har en central och växande roll vid samordningen av utredning och åtal av gränsöverskridande brott. Det är viktigt att dess verksamhet utvecklas utifrån de praktiska erfarenheterna.

Eurojust bör också framöver vara ett organ som samordnar brottsutredningar och åtal.

Eurojust bör inte utvecklas till en övernationell åklagarorganisation och inte heller ges övernationella övervakningsbefogenheter. Vid förstärkningen av Eurojust bör man inte heller annars gå längre än vad som är nödvändigt för att Eurojust ska kunna utföra sina samordningsuppgifter på behörigt sätt.

Ett effektivt och snabbt samarbete vid lämnandet av rättslig hjälp bör i sig understödjas. Den krissamordningscell som i artikel 5a föreslås bli inrättad för brådsakande fall och där alla nationella medlemmar ska kunna kontaktas dygnet runt verkar onödigt byråkratisk. Vid den fortsatta beredningen bör man också överväga andra sätt att säkerställa att svar på en framställning om rättslig hjälp vid behov kan fås av en medlemsstat under vilken tid på dygnet som helst.

Statsrådet understöder att gällande praxis att Eurojust som kollegium kan ge medlemsstaterna rekommendationer om hur behörighetskonflikter ska lösas skrivs in i beslutet. Genom dessa rekommendationer, som i praktiken också har följts, kan man förhindra att det uppstår s.k. *ne bis in idem*-situationer, där en person döms för samma brott i flera medlemsstater. Kollegiet ska också kunna ge rekommendationer om s.k. negativa behörighetskonflikter, dvs. säga sin åsikt om i vilken medlemsstat åtal ska väckas, om ingen av de medlemsstater som är behöriga åtar sig att pröva ett brottmål. Kollegiet har i praktiken gett rekommendationer även i sådana situationer.

Förslaget om att fastställa gemensamma minimibefogenheter för Eurojusts nationella medlemmar kan understödjas, med vissa förbehåll och förtydliganden. Enligt uppgift finns det i dag stora skillnader i medlemmarnas befogenheter, och detta har i praktiken försvårat Eurojusts verksamhet. Det har uppstått situationer där man inte genom Eurojust har kunnat förmedla t.ex. en framställning om kontrollerad leverans tillräckligt snabbt.

De nationella medlemmarnas befogenheter bör dock vara tillräckligt smidiga och begränsas till vad som är nödvändigt för att säkerställa att det praktiska samarbetet fungerar. När det gäller ärenden som prövas i Finland bör utgångspunkten vara att medlemmen ska kunna vidta åtgärder endast om den nationella myndigheten begär det och utifrån

dennas anvisningar. I en sådan situation när rättslig hjälp begärs av Finland bör den nationella medlemmens roll inskränka sig till att förmedla framställningen till de behöriga myndigheterna.

Den nationella medlemmens befogenheter att själv besluta om åtgärder inom ramen för rättslig hjälp bör begränsas till brådskande fall när man inte kan få kontakt med den behöriga myndigheten. Den nationella medlemmens befogenheter bör också granskas i anslutning till bestämmelserna om Eurojusts behörighet. Eurojust bör inte tilldelas operationella utredningsbefogenheter eller åtalsbefogenheter.

Också bestämmelserna om utbyte av information bör vara tillräckligt smidiga även framöver. Eurojust bör få information om frågor som är av betydelse för dess verksamhet, men medlemsstaterna bör inte åläggas att t.ex. informera Eurojust om tillämpningssituationer som hänför sig till instrument om ömsesidigt erkännande eller annat straffrättsligt samarbete i de fall när det inte finns någon anknytning till Eurojusts verksamhet eller när det t.ex. inte har visat sig finnas något behov av att föra ärendet till Eurojust för avgörande. Överlag bör onödig byråkrati undvikas.

De föreslagna bestämmelserna om Eurojusts och dess nationella medlemmars rätt att

få information kräver ännu kompletterande utredningar och preciseringar. I beslutsutskattet föreslås att de nationella medlemmarna ska ha rätt att få tillgång till också mycket känsliga uppgifter som hänför sig till polisens kriminalunderrättelseverksamhet. Eurojusts och de nationella medlemmarnas rätt att få information bör begränsas till vad som är nödvändigt för att samordna förundersökningar och åtal inom Eurojust och för att underlätta utförandet av de uppgifter som hänför sig till det straffrättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna.

Rätten att få tillgång till olika register eller att få uppgifter ur dem bör dock begränsas till vad som är nödvändigt för Eurojusts verksamhet. Det bör inte heller förutsättas att rätten att få information är mer omfattande än den rätt som medlemmen har enligt den nationella lagstiftningen. Också förslaget om att Eurojusts kollegium ska få tillgång till Europols arbetsregister för analysändamål kräver noggrannare utredningar, eftersom det verkar förutsätta en ändring av Europolkonventionen och skulle innebära ändringar i nuläget och fördragsgrunden när det gäller utbyte och behandling av information mellan medlemsstaterna och Europol.

Statsrådet understöder ett intensifierat samarbete mellan Eurojust och andra aktörer, såsom Europol och EJN.